ELINKEINOELÄMÄN KESKUSLIITTO Muistio

Vihreä kasvu
Kati Ruohomäki

3.12.2022

Valtioneuvoston kirjelmä komission asetusehdotuksesta hiilirajamekanismiksi (UJ 34/2022 vp - U57/2021 vp)
Eduskunnan talousvaliokunnan kirjallinen kuuleminen 5.12.2022

Euroopan komissio antoi heinäkuussa 2021 asetusehdotuksensa täysin uudesta hiilirajamekanismista CBAM. Taustalla on EU:n tavoite vähentää kasvihuonekaasujen nettopäästöjä vähintään 55 % vuoteen 2030 mennessä ja saavuttaa ilmastoneutraalisuus vuoteen 2050 mennessä. Ehdotus hiilirajamekanismiksi on osa EU:n niin sanottua 55-valmiuspakettia.

Elinkeinoelämän keskusliitto EK on sitoutunut kunnianhimoiseen ilmastopolitiikkaan ja tavoitteisiin. Tiukatkin ilmastotavoitteet on mahdollista saavuttaa yritysten kilpailukyky säilyttäen Suomessa ja Euroopassa. Tähän on kiinnitettävä erityistä huomiota etenkin nyt, kun ollaan 55-valmiuspaketin lainsäädäntöjen ratkaisevissa trilogineuvotteluissa. Samaan aikaan merkittäviä ongelmia suomalaisten ja eurooppalaisten yritysten kilpailukyvylle aiheutuu Eurooppaa piinaavasta energiakriisistä. Lisäpainetta vientiyrityksille tuo Yhdysvaltain valmistelema iso tukipaketti vihreään siirtymään (Inflation Reduction Act, IRA), joka sisältää mm. yhdysvaltalaisten tuotteiden suosimista.

EK näkee, että U-jatkokirjelmässä esitetyt Suomen kannat ovat hyviä ja perusteltuja.

Suomen tavoin EK kannattaa komission alkuperäistä ehdotusta hiilirajamekanismin alaisiksi toimialoiksi, koska näistä on tehty kattavimmat vaikutusarviot ja nämä toimialat ovat voineet valmistautua tulevaan hiilirajamekanismiin. EK ei kannata komission ”prekursoreiksi” kutsumien toimialojen mukaan ottamista näin myöhäisessä vaiheessa trilogineuvotteluita, koska ne laajentaisivat selvästi hiilirajamekanismin kattavuutta ilman kunnollista vaikutusarviota. Jos vaikutusarviot osoittavat hiilirajamekanismin toimivan ilmaisjakoa paremmin hiilivuotoriskin torjunnassa ja mekanismi on saatu hyvin toimimaan, voidaan toimialojen määrää tarvittaessa lisätä.

Hiilirajamekanismissa kohtaavat ilmasto- ja kauppapolitiikka haastavalla tavalla, ja mekanismin käyttöönotto on EU:lta järeä toimenpide. Sen riskit liittyvät kolmansien maiden vastatoimiin ja kauppasodan uhkaan, raaka-aineiden ja tuontituotteiden kallistumiseen sekä päästöoikeuksien nykyisen ilmaisjaon poistoon erityisesti viennissä. Siksi valmistelu ja käyttöönotto on tehtävä huolellisesti tärkeimpien kauppakumppaneiden kanssa keskustellen. Kun EU vertaa muiden maiden toimia hiilirajamekanismin käyttöönotossa, ei vastaaviksi toimiksi tule katsoa pelkkiä kannusteita, kun samaan aikaan EU:ssa yritykset kohtaavat kasvavat päästökustannukset.